

Цетиње, 30. јуна

Аустриска влада издала је комунике, према коме се аустриски парламент одлаже на неодређено вријеме. Као разлог у комунику наводе се тешкоће на које је наишао закон о талијанском универзитету и опструкција Словена у буџетском одбору. Влада не може под таквим околностима да ради, с тога је одложила сједнице парламента на неодређено вријеме како би учинила покушаје, да дође до споразума са Словенима.

На тај начин је у Аустрији једно народоносно питање изазвало читаве комплекс таквих питања, због којих је онемогућен рад аустриског парламента.

Влада барона Бинерта налази се од дужег времена у тешкој ситуацији. Несређене парламентарне прилике гониле су владу да се крпљавинама помаже и да се у парламенту одржава. При сваком рјешавању каквога владиног приједлога морали су се водити преговори са опозицијом и на тај начин омогућавати рад. Најзад је дошло до тога да је аустриска влада била принуђена да преговара чак и са Пољацима, на које се до сада стално наслањала.

Када је на дневни ред истакнуто питање о талијанском факултету влада је почела да преговара са јужним Словенима, али до споразума није дошло, пошто аустриска влада није хтјела да задовољи захтјеве њихове. И са Чесима је такође дошла у сукоб, јер ни њихове захтјеве није уважила. Најзад су и Пољаци изашли са својим захтјевом.

Питање о провизорном оснивању талијанског факултета је старог датума. Оно се развлачило с дана у дан. Најзад је влада била принуђена да приступи ријешењу његовом пошто јој је била потреба да је талијански посланици помогну у погледу великих буџетских питања.

Али ту су и Пољаци иступили из резерве. Видјели су, да је згодна прилика, да и они учине што за своју ствар. Зато су захтијевали да се приступи једном регулацији ријеке Висле, грађењу канала и пристаништа у Краљеву и т. д. За те радове одавна је била вотирана потребна сума новца, али се на њима није ништа радило, пошто је тај новац на друго утрошен.

Како влада није могла да им учини по жељи, то су се Пољаци повукли из парламента. Престали су да долазе на сједнице и тиме су омогућавали опструкцију Јужних Словена, да смета влади у раду.

Напуштена и од Пољака влада се у парламенту нашла у тешкој ситуацији. Са опструкцијом се није могла да бори и зато је прибјегла

пошљедњем излазу — одложила је сједнице парламента. На тај начин је влада Бинертова избјегла свој пад, али само привремено.

Сад предстоје преговори, које ће влада водити са Пољацима и опструкцијом како би на јесен могла да настави рад. Разумије се, ти ће се преговори кретати само у опсегу погађања и као што се може рећи, да ће у томе имати успјеха, исто тако може да и не дође до споразума.

Али све ако ти преговори и успију, то ће бити само крпљавина, којом се само да животарити, али не и радити. Јер ваља знати, да ће се ова трвљења искоријенити само тако ако се задовоље праведни интереси Словена и ако се у Аустрији уведе равноправност свију народа. Без тога трзавицама у Аустрији нема лијека

Цетиње, 30. јуна

У Бечу се говори о одступању грофа Ернста аустриског министра спољних послова.

Идући словенски конгрес биће до године у Биограду.

У Паризу ће се држати 20. јула међународни конгрес за основицу правде и правде три нације.

Врховни командант турске војске у Арбаџији Тургут паша ратом је од Арбаџије у путу од Ђивовице за Призрен.

У Тилеријима откријен је епидемија Валден-Русоу у присуству саданог и бившег председника републике.

Југословенски ујетнички који живе у Паризу приредиле 1912. г. ујетничку изложбу, на којој ће изложити културу, сликарство, архитектуру, графику и декоративне радове Јужних Словена.

У Бугарској је настао понова анти-јидовски покрет, те су већ многа Јевреји побјегли из Бугарске.

Здравље оболеле румунске краљице кренуло је на боље.

Изборна реформа у Угарској

— Мађари према народностима —

Хедерваријева влада у угарском сабору има огромну већину. До ње је влада дошла на пошљедњим изборима захваљујући вјештини, енергији и окретности у изборним агитацијама Куена Хедерварија и његовом главном помагачу Стевану Тиси. Он је у њу увукао како ауторитет круне, тако и утицај власти, силан новац, па и саму војску.

Када је Хедервари дошао на владу он је имао само повјерење круне. У сразмјерно врло кратком времену, он је створио странку, организовао своје приврженике и из избора изашао као силан побједник.

У свему томе имао је моћну потпору из Беча, који није жално ни новца ни жртава да се дође до садашње политичке ситуације у Угарској.

Разумије се, Беч је све то чинио у своме сопственом интересу како би успио у свему ономе што жели и како би успјешно кроз угарски сабор спровео сва војна и економска питања, за која се ангажовао.

Ту је по сриједи и питање о изборној реформи у Угарској. Како

оно дубоко засијеца у интересе Угарске, то је оно и од већег интереса.

Беч намјерава да у Угарској уведе опште право гласа. Он је ту своју намјеру и раније испољавао, па је она нашла мјеста и у самој пријесточној бесједи, којом је угарски сабор отворен. Тиме се иде, да се Беч једном за свагда обезбиједи од шовинистичких претензија Мађара, како би у Угарској могао успјешније да дјелује и како би стао на пут мађарским намјерама, да се потпуно еманципију од Беча.

Увођење општег права гласа у Угарској не може бити по вољи Мађарима. Тиме би се њихов однос према народностима у Угарској промијенио на штету њихову, а у корист народности, те би и њихове шовинистичке претензије биле угрожене. Бечу то у рачун иде, али Мађари се тиме погађају.

Нарочито на то тешко да ће се склонити либерална странка Стевана Тисе, која је гро садашње већине владине у сабору. Она ће рад да послужи Бечу у економским и војним питањима, али врло тешко у овом погледу, чиме би очигледно оштећена била. Зато се и очекује, да ће либерална странка устати противу тога бечког захтјега.

Хте ли либерална странка успјети да потпуно умири круну у погледу економских и војних питања, и да је склони да одустане од намјераване изборне реформе, и све остави по досадашњем начину, — то је питање које данас у највећој мјери интересује политички свијет.

Јер, ма како да Тиса и његови либерали имају разлога бити захвални Бечу што их је одсудно помогао у изборној борби противу њихових политичких противника, тешко је очекивати да ће они смјети да пристану на реформу, која би, ако не и са свим уништила, а оно бар из основа уздрмала досадашњи преподерантни положај мађарске народности у Угарској. О расположењима Стевана Тисе и његових либерала према немађарским народностима у Угарској тек не може бити никакве сумње. Јер док је, за вријеме претпрошних избора, под владом независњака, који су се декларирали као отворени противници немађарских народности, у угарски сабор из Јужне Угарске (ту се не рачуна Ердељ) ушло 5 представника румунске, и 4 представника српске народности, дотле, по резултату ових пошљедњих избора, није ушао у сабор ни један представник тих народности. А из тога факта даје се поуздано закључити да ће Тиса и његови либерали свом снагом радити, ако не баш отворено против изборне реформе у смислу општег права гласа, из обзира према круни, која се у томе смислу јавно ангажовала, а оно бар у толико, да изборна реформа, путем извјесних комбинација, ипак очува пресудни утицај Мађара на ток јавних послова у Угарској.

Политички положај у Угарској, и поред потпуне побједи коју је Хедерваријева влада одијела на изборима, још није потпуно јасан и одређен. Питање о изборној реформи, које лебди у ваздуху, даће

правац даљим догађајима. А то питање, ипак, садржи у себи такве супротности у тежњама и интересима између Беча и Пеште, да је тешко проричати му дефинитивно ријешење, и са каквим таквим поуздањем улазити у прогнозу за најближу будућност...

Страни догађаји

Одлагање бечког парламента — Критско питање — Основа адресе и Хрватска — Прокрет у немачкој политици — Антирпски бојкот — Стање у Швајци — Одлагање енглеског парламента.

Као што се могло очекивати, опструкција Словена је у царевинском вишећу свим успјела, јер је барон Бинерт морао да се послужу својим задњим оружјем: да одложи сједнице парламента. Ово ће на неколико мјесеци додуше затегнути његов рад, али га неће отклонити. Садашња већина аустриског парламента је гњива, и већ се почиње распадати и ње нема никакве воље за рад. Пође ли распад већине брзим кораком, могао би се већ у јесен новој већини представити нови министар-председник са новом владом.

Пошто је позив грчке владе критској опозицији остао без успјеха закључило је министарско вијеће поново, да управу опозицији и критској скупштини ономени у једно разјашњење, да ће Крићани својом тврдоглавошћу и матери земљи придати великих неугодности.

Ујешљиво је још то, што критска влада затеже са предајом протестне ноте против признања турскога суверенитета по велевластима.

Пошљедње вјести из Крита показују положај на том острву врло критично. Вођа опозиције Михелитадис припоштво је у једном писму неким новинама у Атини, да противници имају јавно миљење у својим рукама и да постоји пошљед, да ће доћи до револуције ако грчки кабинет продере са својим захтјевима.

Како су силе заштитнице уложиле енергичан протест, очекује се, да ће Крићани ретерирати.

У угарском сабору се претреса адреса, која ће се подијети краљу.

Адреса је основа парафраза пријестоне бесједи Пасус у адреси, који се потеже на Хрватску и Славонију, гласи дословно:

„У питањима, што се тичу Хрватске и Славоније, дијелимо наду Вашег Величанства, да ће поћи за руком, те ће се уз потпуно очување интереса угарске државе и с обзиром на наше законе ријешити према начелима права и правде. Томе се надамо тим више, што ће нас код сваког утаначења, што имаде послједици на основу зак. чл. XXX. 1868. (нагодбе), како досле тако и у будуће водити братска благонаклоност. Угарска жели све учинити, што би било у прилог процјату посестримих земаља, те ће у том погледу поћи до крајњих граница праведности. У овој нашој повољној претпоставци утврђује нас поуздана нада, да ће ова наша благонаклоност наћи признања и кођер у Хрватској и Славонији. Тако смо увјерени, да ће се постићи споразум на основу преговора, који ће задовољити обадвије стране“.

У Немачкој спољној политици опажа се већ почетак првог прокрета. Висока политика Немачке већ добру годину дана скреће на други пут, но сада се то тек јасније опажа. Чињеница је, да се Немачка некако нагло приближује Енглеској и Русији. Можда погађају они, који кажу, да је томе разлог што самосвијесни Јапан не кани више обновити савез за заштиту и навалу што га има са Енглеском, а који доскора истине.

Све представке грчке владе и сила заштитница ради политичког бојкота нијесу имале управо никаквога успјеха. Грчка је министарско вијеће закључило, да управу на силе заштитнице ноту, у којој ће разложити узроке непријатељскога држања Турака наспрам Грка, па уједно замолити велевласти за енергичнији поступак против бојкота.

Мадридски је бискуп говорио у сенату о религиозним питањима, па је подвргао оба краљева декрета критици са јуристичнога становишта.

Министар председник Каналејас је одговорио, да ће се ово питање или ће га ријешити мирно и увијавно или ће га влада ријешити сама енергијом и силом. „Но за то сам уверен да неће бити мира, док постоје доктрине, које нити можемо нити хоћемо прихвати. Никада се не може дозволити пресја на политику владе и никада моћ цркве над моћ државе. Има религиозни елемент, који је продро на подручје, где не спада. За Шпанију је дошао час, да учини одлучан корак. Приде или касније би га морао учинити. Нека га дакле учини сада“.

Одлагање сједнице парламента до јесени мјесто до јануара највећа је победа радикалних странака откада постоји парламентаризам. Већ више нема никакве снаге. На јесен неће можда доћи до споразума, па ће у јануару бити расписани нови избори, а онда је кући дордова и њиховом видљиву одвицило за увјек.

Словенски дани у Софији

Извјештаји са словенског конгреса

Прошле недеље прослављени су у Софији на свечан начин словенски дани. У Софији се стекло хиљадама душа Словена из свију словенских крајева, који су дошли, да учествују у разним конгресима, који су се тих дана у Софији држали. Било је ту научника и политичара, књижевника и новинара, лекара и правника и многих других истакнутих словенских првака разних професија.

Докел гостину био је врло свечан. Них је нарочито изасланство дочекало још на граници. Цјела Софија била је у част гостину у свечаном руху.

Још у недељу 20. ок. мј. почеле су ове свесловенске свечаности. Тога дана су госте дочекивали, проводили кроз варош и у част њихову био банкет у „Словенској Бесједи“.

Конгрес словенских новинара

Свечано отварање словенског конгреса било је у понедељак 21. јуна прије подне. Велика сала лијеле палате официрске касине била је препуна најотменијег свијета; ту су активни и бивши министри, политичари, нар. посланици, књижевници, професори универзитета, новинари и т. д. испунила велику дворану. На галеријама је било грађанство, многе госпође и новинарски извјештачи.

На овоме конгресу је било Бугара 60, Чеха 40, Словенаца и Словака по 6, Срба 15, Руса 8, Русина и Хрвата по 4 и 3 Пољака.

Председник свесловенског новинарског савеза Јосиф Холчек отворио је конгрес врло лициним говором, у коме је изнио потребу оваквих конгреса и величину посла, који га чека. За тим је по приједлогу Холчека конгрес једногласно изабрао председништво конгреса: С. Бојчева, за председника, за тим за потпредседнике: од стране Срба Стевана Турчића, од Бугара Велчева, од Словенаца Габришека, од Руса Пољског, од Чеха почасног председника Холчека; за секретаре су изабрани Коледоров, Козак-Чернак, Ристо Пустоселешек, Иван Иванић и Сватховски.

Генерални секретар конгреса је Јан Хејрет. Избор сваког појединог потпредседника и секретара био је поздрављен пљескањем и бурним узвицима „Живео! На здар!“ Одмах послје избора изабрано председништво заузело је своје мјесто.

Председник Бојчев говорио је одушевљено; његов говор је карактерисао важност свог конгреса, важност словенске штампе, која се бори за поробљене словенске идеје, којима је циљ културно уједињење Словена. Његов говор је био и изјава радости, што види скупљене одличне представнике словенске јавне ријечи: руске, чешке, српске, словеначке, пољске, словачке и бугарске (за тим је именовано важнице представнике, који присуствују конгресу). „Браћа Словени ваде по одзиву Бугара, колико им је словенска идеја и колико су им словенски гости драги. Гости овдје виде шефове свих бугарских политичких странака; чак се и стари Драган Цанков потрудио, да дође на конгрес (Живео!). Словенском новинарском конгресу жељим најбољи успјех!“

Послје Бојчева поздравили су лициним говорима конгрес Бугари Крстев, министар просвјете, Кирков, председник официрске општине, Пой Илијев, ректор универзитета, Ив. Гешов, председник друштва бугарских књижевника и Бишев, председник савеза земљорадничких задруга. Говорници су поздрављани бурно и одушевљено.

Стеван Турчић, председник Српског Новинарског Удружења поднио је приједлог, да се Јосиф Холчек изабере за почаснога председника. Турчић је бирањем ријечима истакао Холчекове заслуге за словенску ствар и новинарски савез (Прима се! Живео Холчек! — Холчек је заузео председничко мјесто десно од Бојчева).

Бојчев је говорио о Холчековим заслугама, на му је у име конгреса изјавио захвалност на раду.

Послје тога Ст. Турчић је предложио, да конгрес поздравља телеграфски владара братског бугарског народа, који је словенске госте дочекао тако гостољубиво. Чланови конгреса су устајањем усвојили тај приједлог.

Јосиф Холчек, председник свесловенског новинарског савеза новинара у Прагу реферисао је на чешком језику о значењу и циљевима овог савеза. Оштампани реферат на 12 страна раздијељен је члановима конгреса. Тај савез датира од 1907. године заслугом чешког новинара Јана Кривошеја. Референт је изнио рад савеза од тада до данас. Објашњавао је значај резолуција, које су дошле на овим конгресима, од којих је овај девети први конгрес је био у Прагу, а за тим сваке године по један у Кракову, Губљани, Дубровнику, Циљени, Опатију, Хradiшту и 1908. године опет у Љубљани. 1902. године основан је средишњи савез, чији је први председник био Михаило Чилински. Словени су се еманциповали од њемачког језика; заслуга је савеза, што се сад еманципују од њемачке штампе. Изнио је успјехе савеза на пољу културе, штампе, привреде, начела „свој своме“, поменуо је успјехе изложбе „Српска жена“ и изнио је рад на оснивању словенске телеграфске агенције, која до сада није могла почети рад због оскудице у новчаним средствима, али чије ће остварење, као и Словенске Банке, принасти великоме свесловенском конгресу.

— Бјежи, сад ако можеш: ништа ти нећу казати.

Шутјели су дуго. Живак је тинао и није могао дуго продријети кроз тању по кутовима. Мухе су почеле бојажљиво зујати.

— Та заустављај себи крв, човјече, јер ће сва истећи.

— Дај ми воде, газдо.

— Даћу ти воде, окријени се, јер зпаш, што те чека!

Дуга шутња.

— Видим, да си јак, газдо!

— Јак сам ја, бједнице, коња на плећима носим; зло си се намјерио на мене.

— А нарави се мекане?

— Ја сам мекан, али лошова из руку живога не пуштам.

— Ја морам ту погинути?

— Шта ја знам, да ли си ти гурд или мекан. Ако си тврди, онда можеш издржати.

Опет је тишина завладала у ниској соби.

— Заустављај себи крв.

— Зашто? да горе боде, кад ћеш тући? Крв, то је сама бол.

— Кад ја станем тући мора болити, жакар душу испустио.

— Бога се не бојаш?

— А ти си се бојао Бога, кад си се увлачио у моју комору? Тамо је сва моја зарада; кад би ти то уграбио, мене би на све вијекове обогатило! Што не видиш к богаташу, него к сиромаху.

У реферату се говори и о положају свих словенских народа, о „велеиздајничкој“ парници у Загребу и у опште о јаргесивним намерама нашега највећег непријатеља — Германа (Говор Холчеков је бурно поздрављен).

В. М. Велчев говорио је на бугарскоме језику о прошлом и садашњем стању бугарске штампе; он је изнио врло лицино историјски преглед бугарске штампе; био је тако исто бурно поздрављен.

Послје тога говора са великом пажњом је саслушан Драган Цанков, који је говорио о условима, под којима ће конгрес имати успјеха; он је нагласио, да би требало пронаћи идеју, да руски језик буде свесловенски језик. Послје Цанковљевога говора завршен је рад за прије подне. У подне је био великој дворани киоска у Градини банкет за 200 особа.

За пријеме банкета свирала су два оркестра, а химне појединих народа словенских саслушаване су стојећи.

Са банкета су новинари отишли до сиромешка В. Левскога и на њему положили вијенац.

Сјутра дан је била друга сједница конгреса и о њој ћемо проговорити у идучем броју.

Купљење оружја у пећској нахији

— Силни зулуми над Србима —

Пећ, 23. јуна

Ништа вам добро јавити не можемо из лијепе и плодне Метохије. Ми знамо да ће вас наша несрећа и наша бијела дубоко коснути, да ће се ваше јуначко чело намрштити, а врела суза оквасити снажана лица, на вам се зато истински исповиједамо, е нам се чини, да ће нам послје такве исповијести бити лакше сносити злу судбу.

Све што се збива у садање вријеме над српским народом у овоме крају, са свим нам губи наду на бољи, слободнији живот у препорођеној Турској. Обијест турскијех официра и турске војске превлазила је сваку мјеру. Ти исти официри и та иста „храбра“ војска, прије двије године, кад им помоћ српског народа бјеше неопходна, свуда проповиједају: Слободу, Једнакост и Браство, а својим китњастим говорима на свима скуповима називаху Хаида крвококом, тиранином и бездушником. Међутим, послје не пуне двије године дана, бијесу и тиранији тих истих официра нема краја. Нећемо да тражимо своје нијесе, у којима смо им биљежили она лијена обећања турских официра, него ћемо се задржати на факту, да су турски официри и турска војска бездушни и од самих најокорелијих Арнауцких мисловаца. Обрадовасмо се кад дође војска у Пећ. Изађосмо јој на сусрет и поздрависмо искреном добродошницом, али на зло наше. Страхувити зулуми и насиља крволивих Арнаута ијеру пећску нахију у прио су завили, а сада, ево, нам се свима копа гроб, да нас прна земља сасвима покрије. Обрадовасмо се доласку царске војске, јер мислијасмо да долази да нас спасе вјековних мука дивљих Арнаута, који нам поубијаше оцове, браћу и децу, а кћери поробише; имање пограбише, а домове попалише, али та „силна“ војска, мјесто да рањено наше срце утјешти, наставља започети посао арнауцких арамија. Никаквог знака сумње или подо-

зрења за тако свирено поступање према нама нијесмо дали, али смо, ваљда, криви што смо живи. Што су криве увриједене мајке, сестре, браћа и гладна сиротиња оних 250 и словом двије стотине и педесет убијених и закланих Срба у 1905. и 1906. години?... Нећемо да спомињемо свакодневна убијства, паљењине, крађе, робљење ситне дјече за учијену у 1907—8—10 години, а и она два убијства у селу Прекалу и Црколезу априла мјесца ове године, пред сам долзак царске војске у Пећ! Ето у каквом је стању затекла Пећ и пећску нахију та „силна“ војска! Мјесто да спасе овај јадни народ ужасних мука и објести арнауцких крволока, мјесто да му да наде за милији живот, то царска војска задаје још теже муке овом намућеном народу. Нека наша тврђења буду поткрепљена само са неколико примјера. Чим је стигла војска у Пећ, изгледа да јој је прва брига била чије ће имање да посједне, да на тај начин уништи усјеје. Поред толико турских њива и ливада, а и стране, необрађене пољане Придворца, официри набоше за потребно да се војнички шатори разану по винограду, и баштама манастира Патријаршије. Могао је човјек плакати, гледајући како разулдани аскери сијеку младе пшљиве и шуму по околним брдима манастирским. Узалудни су били сви протести старешине манастира Патријаршије, јер га је командант те војске предусрео са ријечицама: „Јок зарар“, што значи нема штете.

Одмах је сјутра дан почело купљење оружја у самој вароши Пећи. На први позив сви су Срби предали онакво оружје какво су имали обично — по какав зарђали револвер или какву другу пушкетину. С Арнаутима другачије стоји ствар. Првог дана предали су пиштоље и разне друге кремљаче. На други позив доијели су по какву стару мартинку, а бољег оружја нигдје није било. Чувена махала Канешница, у којој су све сами зликовци и у којој су прије двије године француског посланика у Биограду господина Декоа за мало убили, није хтјела предати никакво оружје. Војска је била принуђена да изврши претрес у тој махали, али је врло мало оружја нашла, пошто је добро оружје било склоњено по планинама. Многи Арнаути из других махала, бојећи се претреса, крили су добро оружје у земљи, а лошије бацали у ријеку Бистрицу. Арнаути из Пеливан Мегдана хтјели су сакрити 16 маузерових пушака у гробљу, али им није испало за руком. Створили су формално мртвачки спровод; оца је ишао напред, а остали су послали мртвачки санџук. У тренуку кад су хтјели спустити „мртваца“ у гроб, чуо се је звекет пушака и патрола, која је случајно наишла, одузела им је оружје.

Од 17.000 становника, колико их у Пећи има, није покуњено ни 1.500 пушака разних система. Било је само неколико манлихерових пушака, а остало најпростије оружје. Богато искићене златом и сребром маузерове пушке нигдје се нијесу могле видјети. Командант Хасан паша је задовољан тим бројем пушака, јер, по његову мишљењу, пећски су Арнаути сиромаси, па нијесу имали су чим купити боље оружје!

У Пећи је извршен претрес још у оним арнауцким кућама, које су јако осумњичене да су играле видну улогу у пош-

— Каже, да не може устати.

— Онда ћу му ја помоћи.

Газда је узео донова испод паздуха и посадио га на сто.

— Ви сте с њим већ у соби имали поздравља, Ђорђејче.

— Хтио ме је омамити. Кад ме треснуо пепицом међу очи, кажем вам, готово сам пао, али сам напанао око себе цјепаницу, па га одрашио по појацима, а он се само сложио.

— Не чудите му се, јер се свако хоће да брани.

— Та ја ништа не кажем.

Лопов је сједио за столом, апатичан, уз њега Максим, а даље Михајло, код пећи је стојала жена у кошуху.

— Ђорђејче, шта ти хоћеш с њим да урадим? Људи, опаметите га, он хоће човјека да убије!

— Жено, ја видим, да се ти бојаш. Иди к матери, претрчи, а сјутра се враги.

— Ја нећу макнути из себе!

— Онда можеш с нама ићи раније, али не јавикај, јер ћу ударати. Лежи на пећ и спавај, или гледај, или како хоћеш.

Она се није ни мирила од пећи.

— Баба је баба, Ђорђејче; она се боји као Жид бабица; не чудите се.

— Што ћемо ми на њу гледати? Дај, боже, здравља, човјече, ја теби навијам! Не знам, ко ће за кога гријех пошти, или ти за мене

ПОДЛИСТАК

ЛОПОВ

— Vasilj Stefanek —

Насред собе стајала су два велика, јака човјека. Кошуље на њима раздеране, образи окрвављени.

— Не мисли, човјече, да ћу те ја из руку пуштити.

Обојина су тешко дисали, били су уморени, и ловили ваздух у груди. О постељу се наслоњала млада жена, застрашена, поснана.

— Не стој, него иди одмах по Михајла и Максима и кажи, да одмах дођу јер имам донова у рукама.

Жена је изашла, а они су остали.

— Кад би се тај намјерио на слабога, узео би му живот у сопственој кући.

Присунио је на калуци, узео суд с водом и био тако лако, да се чуло гроктање воде у грлу. Затим је обрпео лице и гледајући у њега рекао:

— Не треба ићи до брице, тај је пустио доста крви.

Још није тих ријечи изустиво, кад га лопов удари пепицом међу очи.

— Ти тучеш, па ћу и ја; дедер ко ће боље?

Замахнуо је дебелом буковом цјепаницом и лопов је пао на земљу. На ногу му шикнула крв.

ледњом покрету, као што су на примјер учинили са Зелел бегом Махмут-беговићем.

У пећској пахиви још горе стоји са разоружањем Арнаута. Ни десети дио оружја није попуњен, рачунајући ту и неупотребљиво оружје као пиштоље и друге кременаче. Боље оружје Арнаути су склонили припремено у подгорске планине. Има арнаутских кућа у којима има по 10-15 мушких глава, и сваки има пушку маузерова система, али су предали по 2-3 старе пушке. Најгоре је извршено разоружање у ошним селима у којима је био пећски Мутесариф Исмаил Хаки бег и Мајор Исмаил ефендија, по народности обојица Арнаути. За пошљедњег се зна да је говорио Арнаутима да боље оружје никако не предају, јер ће она одуја брзо проћи. Он је рођен у пећској пахиви у селу Укчи и заклет је непријатељ Срба. Зна се позитивно, да села, која су насељена српским крвопима, баш по савету овога Исмаил ефендије нијесу предали ниједну мартинку а о још бољем оружју не треба ни говорити. Сва та села као што су: Врело, Љубожд, Црнце, Исток, Студеница, Јабланица, Отоманице, Доње Драгољевце, Муђевине, Ђураковци, Вериће, Сушица, Цаково и Укча нијесу предали им 300 најгорих пушката. Међутим од Срба је захтјевано оно што нијесу могли дати. Сви Срби из пећске пахиве на први захтјев предали су оружје, онако како су имали. Том количном оружја Турци нијесу били задовољни. Исмаил ефендија и пећски мутесариф ушли су у главу команданта цијеле војске у Пећи једно страшно мишљење, да се у српским селима налази велика количина оружја, које је протурено из Србије или Црне Горе. Због тога су настала страховања мучења у селима Беркову, Дољу, Дрснику, Гораждевицу и у другим селима у којима је становништво измјешано, као што су Ђело Поље (горње), Синаје, Драгољевце, Ђураковце и т.д. Аскери су у Дрснику и Дољу толико тукли неке Србе сељаке да им је крв јурила на табанима, те су тако избјегене сироводили у затвор. У кући Раце из Прекала, кога су Арнаути са њим синова убили, десно се један овакав језовит призор: Од жене погинулог Раце један је официр захтјевао да преда оружје. Покушала је своје унучиће, сирочад њених погинулих синова, па је, једвајући, одговорила да ће предати све пушке, али нека јој поврате синове, показујући прстом на кулу Арнаутина који их је поубијао. Пошто је предала оружје, војска је извршила претрес у кући!

Поред овог кишења од турске војске, српски је народ изложен сталним крађама и уценама од одбојних Арнаута у подгорске планине. Преко 150 најокорелих зликоваца налази се у тим планинама, а вођа (зликоваца) Селман Фетаовић иде од села до села са својом четом од 14 другова и врши уцјену.

Сва српска села у подножју подгорских планина принуђена су да издржавају одбојне арамеје. Ти одметници највише досађују чувеном Србињу и добром домаћину Пери Недељковићу из Стропца, у чијој кући има преко 60 чељади. Поменути Пери је принуђен да издржава по планинама те одметнике, а од стране суда изложени су ужасним мукама, јер му се пребацује да он својевољно јатакује раз-

бојницима! Због тога је Перин брат у тамници.

У идућем писму бићу опширнији, а из ово неколико редака видећете у главном да српски народ у центру некадашње моћне српске државе преживљује тешке дане и ма чим помоћ за спас од нечувених мука њему ће добро доћи.

— tns —

Мисли

Онај мученик умирући учио је, да човек мора жртвовати све, а устреба ли, и живот за оно што држи за истину. Мало је стало до тога, да ће он и остали, који су жртвовали своју крв за вјеру, прекинути овде на земљи свој особити развјетак: Бог ће се постарати за њих другдје. Стало је до тога, да будуће покољење узбуде — поучено вашиим борбама и вашиим жртвама — више и јаче, него и ви што сте у разумијевању закона и тражењу истине. Стало је до тога, да се прихода људска појачана примјерима, побољшава и остварује све више вољу бојку на земљи.

Отаџбина није земљиште: земљиште је само њен темељ. Отаџбина је идеја, која се на том диже; она је мисао љубави, смисао заједнице, која спаја све синове онога земљишта.

Откривање истине тражи скромности и умерености тежње, као што много изискује сталности. Негрпелљивост, људска охолост, уништили су или свели с правог пута много више душа, него намерна рђавштина.

Француска за производњу уља

— Француске земљорадничке задруге за производњу и продају уља од маслина

Да би у Француској производња и продаја уља од маслина били јевтинији, настало се око оснивања задруга за тај посао. С погледом на олакшице, које даје закон од 29. децембра, 1909. год. о потпомагању задруга, — на основу којег се свакога уљарске задруге добијају новац на позајмицу без интереса, ако испуне извесне услове, — издао је министар земљорадње преко начелника за подизање маслине и мистетва за оснивање и размножавање уљарских задруга.

У Француској има већ прилично број уљарских задруга, а налазе се већином у областима Приморски Алпи и Вар. Поменућемо задругу у Кабрију, која је основана 1901. г. као синдикат, а од 1906. год. постоји као задруга. Ова задруга у Кабрију има 43 задругара и 10.000 пернера у ујединама од 100 пернера по комаду, — узела је била под закуп неку стару воденицу и преправила је за свој посао, која данас прерађује од 400 до 600 хектолитара маслине, а године 1908/9 прерадила је и преко 700 хектолитара. Бави се продајом маслиновог уља на више и мање. Године 1907. била је цијена уљу 16—20 пернера по суду од 10 кграма.

Задруга за Жилет и околину основана је 1903 год., имала је 196 задругара, улаћеног капитала 6250 пернера; добила је помоћи од 8.000 пернера од државе, а с приватне стране 11.200 пернера и мјесна каса позајмила јој је 18.000 пер-

нера. Подигла је нов млин са електричном снагом и може дневно да преради 100. хектолитара маслине. Продаја је до сада остала на појединим задругарима.

Задруга у Грасу основана је године 1904. и броји 96 задругара. Потпуно уређење њенога млина, који ради воденом снагом, стало је 47.500 пернера. Од државе добила је помоћи 12.000 пернера. Како јој је улаћени капитал био врло мали, издала је бонове по 100 пернера по комаду, који су гласили на два пута већу суму. У години 1907 прерадила је 620 хектолитара маслине. Продаја је на више и мање, а купци јој већином трговине и потрошачке задруге. Пошљедње су цијене биле 17—21 пернера по суду од 10 кграма.

Задруга у Котиняку основана је 1905 године, броји 140 задругара, улаћеног капитала има 22.925 пернера. Добила је од државе, према закону од 29. децембра 1906 год., зајам од 45.000 пернера, на који новац плаћа 1.5%, интереса годишње. Има два млина, које покреће водена снага. Трошкови око уређења тих млинова износе 70.000 пернера и дневно може да прерада 360 хектолитара маслине. У бољим годинама може да изради на 50.000 кграма уља. Продајом на велико узима се 140 пернера по хектолитру, а на мање по 1.50 пернер од литра.

Задруга у Кнеру (Cuers) основана је у години 1907, има 86 задругара са капиталом од 5450 пернера Трошкова око куповине и уређења једнога млина износе на 20.000 пернера. У првој години рада прерадила је 1800 хектолитара маслина. Продаја уља иде већином на ситно по 1.80 пернер од литра.

Према искуству, које се стекло радом ових задруга, цијени се да се од 20 литара маслина добија 2—2.5 литара уља; издаци износе 8—16 пара на 20 литара маслине, а већином се покривају продајом отпадака. У задружној преради и продаји хвата се један дупли декаритар (20 литара) маслине: у области Приморски Алпи по 2—2.5 пернера. Задругу произвођу уља веома цијене трговине на велико и потрошачке задруге.

Док још није било уљарских задруга, одгајивачи су маслина или продавали маслину по врло ниској цијени, или су је прерађивали за свој рачун, при чему их је прерада стајала врло скупо, а отпацки су ишли у штету. Цијене, које су они добијали појединачно, биле су много ниске, јер су количине биле мале, а уље са неједнаке обраде, несортираних маслина и приватних млинова, било је веома неједнако. Али се и том злу доскочило добром и ваљано уређеном уљарском задругом. Управна се стара за набавку добро сортираних маслина, рад је равномјеран, не стаје скупо, а што је још и најглавније, прерађује се са већим процентом уља. Разумије се да се много боље и лакше продаје роба боље квалитета. Уз то уљарским задругама стоји до воље продавати на велико или на мање, као и то да ступе у везу са потрошачким задругама, којих је из дана у дан све више у Француској. Како се у Француској на поријекло робе велика пажња обраћа, а нарочито на уље, које се продаје под именом маслиновог, а није маслиново, то је врло важна ствар: да свака уљарска задруга има и своју марку. А све то појединци, а нарочито сигнији

посједници, не могу извести. Не треба нарочито истичати да ће груписање произвођача утицати повољно и на производњу маслина. Задруга, којом се добро управља, почиње свакад посао на вријеме, испоручену количину маслина одмах прерађује, и по могућству, сортира маслине по времену зрелости.

Што се тиче продаје задружног уља, појављују се као кушни на велико, поред потрошачких задруга, и велике фабрике за конзерву сардина на западу Француске.

Министарство земљорадње саветује такође уљарским задругама, да не захватају сувише велике области највише по једну већу општину или двије мање, и да се, са потребном пажњом, чини што више за продају на мање, као и то: да се што већа пажња покљони припремању маслина за јело.

Нека би дао Бог, да се и наши одгајивачи маслина угледају у овоме на Французе, па да што скорије приступе оснивању и задруга за производњу и продају уља од маслина, које ће донети много веће користи народу и држави.

Пет. С. Филиповић.

Нове мисли

Преводила Блажо Вукиновић.
Осјећање и дубина душе.

Многи мисле, кад су све оно, што живи у њиховом чутству и осјећању, утаманили, хладни и практични постали, да су тим велику добит постигли. Не знају, да им је тим најбоље у животу отето, да њихови дави личе на пустињу, без одушевљења, без фантазије, да са бљугавањем и несретни.

Осјећање је прилагођавање естетске потребе душе к околини. Ова се потреба веома јако очитује у младости и тек касније се она ослаби познавањем онога, што је корисно и практично. Но често се догађа, да у борби са свакидашњи хљеб, која све мисли ансорбује, посве обамре у мрзотњи и хитњи к одређеном циљу све оно, што живи у нашем осјећању.

Након година сјети се можда онога, што је у младости најбоље било и свом снагом могло би се оно оживјети, што је изгубљено у вреви живота, у нехотичном потчињавању свакидашњег под давинашњим. У дјелима pjesника, творевинама генија лежи потврда овога, што већ рекох. Они се уклањају свијету својих мисли и хитња и хајка практичних радника ступа за њих у позадину.

Не допусти никад, да пресахне онај извор, из којег струје твоја најјача осјећања. Све, што твоје честоубље изазове, тежија к форми и хармонији, позајмиће ти више задовољства, него шупља хајка и пролазни сјај спољашњег свијета.

Ко су твоји пријатељи?

Они исти, чија су срца с твојим истинита, чије очи као и твоје познају природне љепоте, који као и ти хоће да помажу суграђанима то су твоји пријатељи. Који поштују и тебе и себе, који одважно с тобом теже, да на свијетлост дођу. Они који су твог духа, то су ти рођаци.

Одбади од себе лицемјерство, не узимај ништа, што не би дао, буди истинит и себи и другима, и тада си на путу к богатству, поштовању и моћи! Покушај, да у самом себи нађеш царство неба, старај се свим силама да самом себи удовољиш, и тада ћеш доћи ближе свом циљу.

или ја за тебе! Али гријеха мора бити, тако се говорило, да се без гријеха не може. Па пиј!

— Пећу.

— Мораш пићи, кад ја молим! Ракија ће те мало окријенити.

— Ја се пећу с вама напијати.

Сва су се три газде обрнули к лопову. Смјеле, црне очи су ми највишегале пронаст.

— Дај да пијем, али пет порција наједанпут.

— Пиј, а кад нам умањка још ћемо допијети.

Напијевао је чашу за чашом и пенио шест. Затим су пили Михајло и Максим. Јели су и пила.

Михајло:

— Кажи нам, човјече, одкуд си набасео на наше село, јеси ли из далека или из близа?

— Ја сам из свијета.

— А како ти, јеси ли наше мужичке крви, или грађанске, или господске? Јер ћемо дружиће с тобом поступати. Мужик се тако туче: три пута лијево по глави, невољно пута по лицу, да падне. Мужик је тврди, а њим треба тврдо поступати, а кад је под погама, онда је лаган посао. Господин са омет муштра по другој моли. Лијевце не показуј, јер ће умријети одмах, него га бичаљетом настраши. Кад почне дрхтати по цијелом тијелу, онда удри два пута, али омет не јако: господин је већ под погама! Газд по њим мјучу, двије, и готов је; ребра изломљена као

прутићи, јер су у њега бијеле кошнице, као папир. Жда омет највише потегнеш за нејсе.

Он скаче, плује, завија се попут прва. Али ти на то не гледаш, него мећеш палац међу два прета, па песницом под ребра, све песницом. То је лака тучава, али врао боли.

Газде су се тешко, тупо насмијали, а Михајло је пружио главу иза Максима, и чекао, шта ће му лопов казати.

— По, до какве вјере пристајеш?

— Газдо, то је тако; кад се ви напијете ракије, пећете ме ни на који начин пустити живог из руку.

— Истину кажем, богме, зато те волим!

— Прије него што убијете, дајте ракије, да се напијем, да не знам, кад ћете и како ћете.

— Пиј, па таки посао пиј, не браним; али што си се на мене намјерио, Бог је покарао! Ја сам тврди као камен, неће те нико из мојих руку отети.

Лопов је испио још пет чаша.

— Удрите, колико хоћете: ја сам приправан.

— Чекај, брате; добро је, кад си ти приправан, али ми нијесмо још приправни! Ти по пет, а ми по једну. Кад те достигнемо, почећемо говорити.

Михајло је гледао врло весело, Максим се бавио некаквом мисли, али се бојао пререћи је, а Ђорђе је био немиран.

— Видиш, људи, да ће бити посреће: повукао бих се, а нешто ме к њему вуче, као ланцима вуче... Хеј, хеј, пијмо једмо...

— Газдо, дајте, да вас пољубим у руку — казао је лопов Максиму.

— Човјече, ти се бојиш: то није лијепо!

— Богме, вас се не бојам, богме и сто пут ћу се забогмати, да се не бојим!

— А што?

— Мени је постало лако при души, и ја хоћу овога газду да пољубим у руку: он је сијед човјек, могао би бити мој отац...

— Човјече, пусти ме, јер сам ја мекане савјести, ја пећу, буди без мене...

— Али дајте руку, јер ћете сагрјешити. Хоћу, да вас пољубим у руку као ребенога оца.

— Ја сам сасвим мекан, човјече, не љуби ме.

Михајло и Ђорђе уста поогварали и престали нати ракију. Пајезили косе и својим ушима нијесу вјеровали.

— Прави се луд: што он хоће! Ти, бидијаче, на такав начин кушај, е, ми смо и на то паучени!

Максим је избуљко очи као ован и није разумио, што се догађа.

— Опazio, да сам мекан, одмах се домисло. Говорио је да се оправда пред Максимом и Ђорђем.

— Дајте, дајте, газдо, руку, али од срца, јер ће ми бити лако, кад вас пољубим: видим, да више пећу ходати по свијету, и хтио бих се с вама опростити.

— Не љуби, јер ћу се умекшати, ја ћу ти и овако опростити.

— Али ја вас врло молим, јер ћу ја тешко умирати, јер ја још никога нијесам пољубио у руку онако од срца, нијесам пијан, богме не, него ја тако хоћу...

— Мир, не звридај, не подилачи се из далека, јер кад одалим, нећеш се ни малцуги!

— Дад ми мислите, да залуђујем, а ја, богме истину кажем. Видите, кад сам се напио ракије, мени је дошло у главу, да морам погинути, и овога газду у руку пољубити, да ми Бог гријехе умањи. Та дајте руку, газдо, кажете му, нек да.

— Што тај човјек од мене хоће, кад ја не могу помоћи, јер сам ја тако осјељив, да се не могу опријети...

Максим није знао, куда се дјети, што са собом урадити у такој неприлици. Стидио се као дјевојка.

— Са меканим је увијек тако, увијек је људима на подмијех, така гадна парав! Ви знате, да ја плачем, кад се мало ракије напијем, знате. Нијесте ме ни требали овамо звати, јер сам ја, знате, така као предиво.

Лопов је хтио узети Максимову руку, да је пољуби.

— Овај лопов хоће, да нас залуди. Идите Максиме од њега, одступите.

— Давајте ракије, Ђорђеу! Пијмо по три, да већ једанпут добијемо јада — рекао је Михајло.

— Не идите, Максиме, не идите, чико од мене, јер ћу одмах умријети. Ја се не бојим, богме, не бојим се, али ме некакви немир таре,

Не може се истодобно тежити к истини и тражити признање од људи; тежи к истини, тежи к свјетлости!

Дневник

Инспектор црногорске војске. У недељу, послје службе Божије, дошли су у Стари Двор, који је ванредно лијепо реновиран, Књаз Господар и Књаз Нашљедник, пратени од официрског кора, генералитета и многобројних великодостојника. Господар је том приликом поменуо нову формацију војске и саопштио је присутнима, да је Свога драгога сина, Његово Краљевско Височанство Нашљедника, који је командант наше војске, наименовао за инспектора целокупне црногорске одбрамбене снаге. Господарево саопштење присутни прихватили су заносним клицањем Господару и Нашљеднику, који је био необично потресен овим видним доказом љубави од стране Његовог Узвишеног Родитеља. По томе је Књаз Нашљедник узео чашу шампањца и звонким гласом поздравио свога родитеља, нагласивши да му је света и родољубива и синовља дужност, да у беспријекорној служби Своме Оцу и Господару свакоме даје најљепши примјер. За тијем је Књаз Нашљедник изјавио дубоку захвалност Господару на драгоцјеној почасти, коју му милостиво указује, додавши да ће му, као и до сад, прва начела његовога живота бити: неуморна служба отаџбини и Господару.

Топле и значајне ријечи Књаза Нашљедника пропраћене су од стране присутних одушевљеним клицањем. Сви присутни великодостојници и господа официри били су ганути тијем дивним призором реда, љубави и пожртвовања, у чем узвишена владалачка породица предлаже радни добра народа и отаџбини.

Честитке Краљу Петру. Његово Краљ. Височанство Господар послао је Краљу Петру о његовом рођендану срдачну телеграфску честитку. Исто тако срдачну честитку послао је Књаз Нашљедник у име Своје и у име Књагиње Милице.

Рођендан Краља Петра. Поводом рођендана Краља Петра јуче је у стану српског посланства примао честитања посланик г. Петковић са госпођом. Војна музика интонирала је пред посланством најприје српску химну „Боже правде“, па је по томе за све вријеме честитања свирала разне друге комаде.

Пово је дрхтати по цијелом тијелу, усмиле се дресе као живе. Михајло и Ђорђе нису су ракију и нијесу гледали на њега.

— Та што се бојиш, нема друге даћу ти руку, да подобиш, даћу макар ме негуваи, даћу па, даћу кад желаш...

Лопов се прилијепио на руку, а Максим је замрљао очима, као да га ко од часа до часа гуче по лицу.

Никад није вриједио бити мекан, јер мекан човек није способан на заштита...

Михајло је раширио све прете на руци и показивао Ђорђицу.

— Где, где, тако велики, тако лако ми на гучаву, тако лако ми! Едје зграбе тамо ће месо опадати.

Ђорђе није ништа говорио, само је непрестано цувао у дланове и точно ракију.

— Доста је већ, доста, цуети да идем, јер ту нема Бога, ја на то не могу гледати. Цувају своје руке испод пазуха, не грати ме не цуети, јер ме тако стид, да не знам, едје еједети.

— Још хоћу елику да пољубим, још хоћу праг, хоћу све, све, едје је ко на свијету — нико је лопов.

Жена је свакла са пети и појегла. Михајло је изашао иза стола мрг, нијан као вол, Ђорђе је стојао и домаћлао се, да је имао нешто урадити.

У име Књаза Господара на честитање је ишао ађутант Господарев г. Мих. Поповић, а у име Књаза Нашљедника ађутант капетан г. Врбича.

На честитање је био дошао и Његово Височанство Књаз Петар. У име Књажевске Владе честитао је министар-предсједник г. д-р Томаковић.

Г. и г-ђа Петковић примали су у току честитања многобројне одличне госте из свију пријестоничких кругова.

Књаз Господар за Трнског. Приликом смрти хрватског пјесника Ивана витеза Трнског Н. Кр. В. Књаз Господар упутно је Југословенској Академији у Загребу телеграм ове садржине: „Дубоко жалим смрт пошљедњег Илирца, Нестора хрватског пјесништва, Ивана Трнскога, заслуженог сина хрватског народа. Нека Свевишњи души покојника да вјечни покој, а име ће му се трајно спомињати уз бесмртнике Гаја и Штросмајера и толика имена од славне хрватске генерације, која је ударила чврсте темеље културном препорођају свога народа“.

Поклон Књагиње Милице. Њено Краљ. Височанство Нашљедница Књагиња Милица, знајући да Књаз Господар свако јутро тако рећи прије свакога рани и још у Својој одаји за спавање сам себи спрема кафу, да не би прерано будио млађе, ријешила се да Господару у томе погледу приреди радост једним поклоном. Њено Краљевско Височанство наредила је да се у једној великој радњи на страни за Господара изради од злата сав прибор за спрему и пијење кафе. Прибор је послат ових дана на Цетиње, и Њено Краљ. Височанство донијела га је сама Господару онога вечера, кад су се Господар и Књагиња Мајка преселили у свој реновиран Двор. Прибор је ванредно лијепо израђен. Он се састоји из једнога ибрика, два постојамента за мале фикаре и послужавника, на којем је све учвршћено. Сав прибор, осим фикарица, искован је од злата.

Господар је био особито ганут тијем видним знаком пажње и породичне њежности од стране Своје љубљене снахе.

Имендан Књаза Петра. Јуче су многобројни наши великодостојници честитали Његовом Височанству Књазу Петру имендан. У дворску књигу Књаза Петра уписали су се тим поводом и чланови олд. дипломатског кора.

— Максиме, ви ми се носите из куће, да вас ту не видим, јер ћу убити као врапца; хој, кушите се.

— Идем, Ђорђе, не кажем вам ништа, али се не ердите, јер знате да сам мекан човек. Мени се све чини, да ће те се огријешити, ја идем.

— Идите, идите, јер ви нијесте човек, него залушана баба!

— Та ја кажем, да нијесам за то, ја...

— Максим се дагао и изашао иза стола.

— Остајте с Богом и не ердите се, јер ја, како је неки казао, нијесам за то...

Једини је лопов остао за столом, малко блијед али весео.

— А хоћеш ли ти изаћи иза стола, или ћемо те еданде износити?

— Ја нећу изаћи, видим, да нећу, јер ја морам овдје под њионама еједити.

— Ој, хоћеш, богме хоћеш; ми ћемо вајда молати!

Банили су се на њега као гладни вуци...

Шала и забава

Тачно.
Учитељ: Шта је то лук?
Бак: Лук је она кривуљаста црга, у којој ниједна тачка није равна.

Синоћ је у просторијама Зетског Дома друштво „Његош“ приредило забаву с игранком и част Књаза Петра, који је друштвени покровитељ.

На забави су били присутни: Њихова Краљ. Височанства Књаз Мирко, Књагиња Нашљедница, и Књагиња Наталија. Књаз Петар је учествовао и у игранци, обраћајући на Себе општу пажњу присутних својим елегантним кретањем и лијепом младалачком појавом.

Прослава Петровдана. Као и сваке године, тако је и ове Петровдан на свечан начин прослављен. На Цетиње се слагао силан свијет како из Приморја, тако и унутрашњости, а нарочито из Зете, који је почео да долази на Цетиње још у недељу. У очи Петровдана у вече музика је свирала пред Двором, гдје су се вила народна кола, а на сам дан у манастирској цркви била је архијерејска служба, послје чега је отворен њивот Св. Петра, чијим је моштима приступио прво Двор, а затијем, преко цијелог дана, многобројни свијет. На Обилићевој пољани били су подигнути шатори, гдје је преко цијелог дана било народно весеље до дубоко у ноћ.

Лаж. Под тим насловом биоградска „Српска Застава“ доноси: „Није истина, да је адвокат краљице Наталије нудио све имање Краља Александра на продају црногорском Књазу, нити се Књаз обраћао за ту куповину, јер адвокат Краљичин вели, да му ништа о тој ствари није познато, нити је он такву понуду чинио.“ — Без икаквог коментара.

Реформе у Скадру. Командант дивизије у Малесији, Осман паша, добио је мандат да изврши реформе у скадарским вилајету. Разорујање је већ отпочело.

Претци и потомци. Тако се зове рељеф у типису, који је израдио г. Дим. Јефровић. Полимац, наставник цртања. Тај рељеф представља Петра Петровића — Његоша и Књаза Господара — Књаза Престолонашљедника као лијепу будућност Црне Горе, која је обликом израђена на средини рељефа. Цијела је композиција распоређена у вијенцу бакарне боје. Лишће тога вијенца исписано је заслугама Петра Петровића — Његоша и Књаза Господара. На обје гране вијенца представљени су мач и лира.

Излет на Цетиње. Руско-српски клуб из Биограда чини августа мјесеца излет на Цетиње како би присуствовао јубиларној прослави. У ту сврху клуб је издао позив, којим је објавио, да том приликом са њиме може чинити излет свако ко жели. Они путују преко Загреба

на С. Ријеку, гдје ће се задржати један дан ради излета у Абацију и Црквеницу. Из С. Ријеке долазе паробродом преко Котора. При повратку ће преко Дубровника и Босне и Херцеговине.

Корисне биљешке

Лишће од јагода. Кад се лишће од шумских јагода на умерено загријаној пљочи осуши, може да се кува и пије у мјесто чаја. За тај циљ треба лишће брати рано с прољећа, док је још сасвијем младо. Кад се лишће на тај начин осуши, онда изгуби онај мирис на зелен и добије неки особен, врло пријатан мирис. Кува се исто онако као и руски чај. Ово је пиће, нарочито с прољећа врло здраво; а кад се повећа количина лишћа осуши, може да се кува и пије преко цијеле године. Јако утичише на лучење мокраће.

Кандило много свјетлије гори. Кад се зејтин (уље) овако преради кандило много свјетлије гори. Узми једну бочицу, усли у њу са једну трећину добро слане воде; у ову слану воду наспи сад зејтин, па га с водом добро измућкај и онда га с воде одли. Овако спремањен зејтин не дими, спорије гори и јачу свјетлост даје.

Да познаш отровне печурке. Биће сваком читаоцу познато, да се врло често дешава, да се чевади с острвним печуркама отроваше и помријеше, незнајући да су биле отровне. С тога кад куваш печурке, а нијеси сигуран да ли су добре, или су отровне, ти узми главичу црна лука, олушти је, па је баши у лонац, у коме куваш печурке. Ако лук за вријеме кувања остане био, онда су печурке добре, ако лук поцрни, онда су отровне и одмах их баши.

Да испереш плесниво буре. Што се вино уквари, највише су узрок нечисти плесниви судови — бурад. Плеснива или иначе нечиста бурад, најбоље се на шљедети начин могу очистити: Треба их, прије свега испрати водом, у којој се растопи мало воде. Подуже треба буре ваљати и прокретати, да се добро испере, да ова содна вода у сваку пукотину продре. Сад треба ову воду просути, па буре напуниш свјежом водом, коју треба само мало окиселити соном киселином, па тако оставити да ова окиселена остане у бурету два дана. Послије тога времена треба и ову воду просути, па буре напуниш чистом водом и тако га ваљати и претргати за неко вријеме, па онда и ову воду просути и буре добро завршити до употребе.

Против пужева „голаћа“. Пужеви „голаћи“ су велике штеточне и противу њих на поврћу и осталим биљкама, препоручиваше и употребљаваше разна средства, која у неким приликама помогоше, а у неким опет нијесу помогла. Код неког је била помагала, кад се исто послужило живим ситним клаком, јечменом плевом итд. Али је за сваку прилику и увијек помагала зелена галица. Ову галицу треба стучати у ситну прашицу, па узети половину сасвим ситног, сувог ијеска, а половину ове галице, па том мјешавином посути оне биљке, па које су нанали голаћи, који ће од тога поцркати. У свако малој количини употребљена галица не само да биљкама не шкоди, него их у неколико и пођубрава.

СВОЈ СВОМЕ

ВАЖНО ЗА СВАКОГА, А НАРОЧИТО ЗА НАШЕ ТРГОВЦЕ

ПРВА СРПСКА АГЕНТУРНА И КОМИСИОНАРСКА

РАДЊА

ХРИСТИФОРА МОРАВЦА У ПОДГОРИЦИ

Отпочела је свој рад, те прима и најсавјесније обавља — наруџбе.

Ово је једина и најсолиднија Агентурна и комисионарска радња преко које се могу све врсте трговачке робе а нарочито:

Кафа, Шећер, Брашно, Пиринач, Петролеум, Кожа, Шпирит, Свијеће, Сапун, Сардине, Чоколада, разни Ликери и Минералне Воде,

како по најнижим дневним цијенама тако и уз најповољније услове поручити.

СВОЈ СВОМЕ